

Valmistelija: Vs. sivistysjohtaja Kirsi Riihioja

Seloste ja perustelut: Kaupunginjohtajan ja talousjohtajan antama TA2027 laadintaohje 15.6.2026:

TALOUDEN NÄKYMÄT

Kuntatalous on edelleen kiristyneessä tilanteessa. Yleinen talouskehitys on vaimeaa, verorahoituksen kasvuun liittyy merkittäviä epävarmuuksia. Kuntien talouspaineita lisäävät sovitut palkkaratkaisut, työttömyysetuuksien kasvaneet rahoitusvastuut, valtionosuuksiin kohdistuvat leikkaukset ja välttämättömät investoinnit. Valtionosuuksien vahvistuminen sote-uudistuksesta johtuvien määräaikaisten leikkausten päättyessä ja verotulojen kasvu kohentavat kuntatalouden tilannetta ennustejakson lopulla. Tulorahoitus ei kuitenkaan riitä kattamaan investointeja ja toiminnan, ja investointien rahavirta pysyy negatiivisena koko ennustejakson ajan. Kuntien taloudellinen eriytyminen jatkuu, ja tulojen ja menojen epätasapaino edellyttää pitkäjänteisiä sopeutustoimia.

Vuoden 2027 talousarviovalmistelussa keskeinen kustannusajuri on kunta-alan palkkaratkaisu. Kunnallisen palkkasopimuksen kustannusvaikutus vuonna 2027 on keskimäärin 3,85 % vuoteen 2026 nähden. Hintakehityksen osalta kuluttajahintojen nousun arvioidaan vuonna 2027 olevan maltillisempi kuin vuonna 2026. Inflaatioennuste vuodelle 2027 on 1,5 prosenttia.

Valtionosuuksien osalta vuoden 2027 ennakkolaskelmat sisältävät samanaikaisesti sekä kasvua että leikkauksia. Peruspalvelujen hintaindeksi kasvattaa valtionosuutta, samoin kustannustenjaon tarkistus, mutta vaikutusta pienentävät kehysriihessä päätetty indeksijarru sekä 75 miljoonan euron säästö peruspalvelujen valtionosuuteen. Vuoden 2027 valtionosuuslaskelma on vielä alustava ja tarkentuu valmistelun aikana.

Verotulojen kehitysnäkymä on kaksijakoinen. Verotulot kasvavat vuonna 2027 vuoteen 2026 verrattuna, mutta ennusteisiin liittyy poikkeuksellisen paljon epävarmuutta. Kunnallisveroennuste on heikentynyt Lähi-idän kriisin seurauksena ja työllisyysnäkymissä on epävarmuutta. Yritysten tuloshaasteet ennakoivat yhteisöverotuoton maltillista kehitystä. Yhteisöverokantaa alennetaan 20 prosentista 18 prosenttiin vuodesta 2027. Yhteisöveron veroperusteisiin tehtävät muutokset kompensoidaan kunnille yhteisöveron ryhmäosuuksia muuttamalla. Näin ollen niiden vaikutus on kuntie rahoitusaseman näkökulmasta neutraali. Kuntaryhmän jako-osuus nousee 2,65 % -yksiköllä verovuodelle 2027.

Ylöjärven kaupungin taloudellinen lähtökohta vuodelle 2027 on edelleen haastava. Kaupungin investointitaso säilyy korkeana ja velkaantumisen hallinta vaatii käyttötalouden tulo- ja menoerien harkittua budjetointia.

Kaupungilla on jo toimeenpantu useita talouden tasapainottamistoimia. Näitä ovat muun muassa palveluverkkoon liittyvät ratkaisut, tukipalvelujen kehittäminen, rakennus- ja pienomistusten salkutukset, kilpailutukset sekä

työllisyyden hoidon kustannusten vähentämiseen tähtäävät toimenpiteet. Tulopuolen tasapainotusta tehtiin nostamalla kunnallisveroprosenttia vuodelle 2026.

TALOUSARVIOVALMISTELUA OHJAAVA SUUNNITTELUKEHYS

Kaupunginhallitus hyväksyi vuoden 2026 talousarvion laadintaa ohjaavan suunnittelukehyksen kokouksessaan 15.6.2026. Suunnittelukehys on lautakuntien talousarviovalmistelua ohjaava.

Vuoden 2027 toimintamenojen ja -tuottojen suunnittelun pohjana on käytetty talousarviotietoja vuodelta 2026 sekä tilinpäätösennustetta 2026. Näin on saatu pohjaluvut vuodelle 2027.

Toimintatuotot on kehyksessä budjetoitu keskimääräisellä 3,5 prosentin kasvulla vuoteen 2027 nähden. Tämä vastaa kuntien peruspalveluindeksin muutosarviota. Kasvu pitää sisällään sekä mahdolliset taksantarkastelut sekä volyymien kasvun. Osastojen tulee kuitenkin arvioida käyttötalouden tulot ja mahdollisuus tuloarviokorotuksiin mahdollisimman realistisesti aiempien vuosien kehitykseen ja tulevaisuuden näkymiin perustuen. Tulot arvioidaan arvonlisäverottomina.

Tuki- ja avustustulot on arvioitu vuoden 2026 talousarviota vastaavalle tasolle. Käytännössä niissä tapahtuvat muutokset ovat kokonaistilanteen näkökulmasta neutraaleja; jos tuloja saadaan lisää aiheuttavat ne lähtökohtaisesti vastaavan suuruiset lisämenot.

Henkilöstömenojen osalta suunnittelukehykseen on sisällytetty sopimuskorotusten kustannusvaikutus. Vuoden 2027 palkankorotukset muodostuvat 1.4.2027 voimaan tulevasta 2,00 % yleiskorotuksesta, 0,40 % paikallisesta järjestelyerästä sekä 0,40 % kehittämisohjelman paikallisesta erästä 1.4.2027 alkaen. Lisäksi kustannuskasvua aiheuttaa vuoden 2026 aikana tehtyjen korotusten muuttuminen kokovuotiseksi. Budjetointijärjestelmä korottaa automaattisesti henkilöpalkkoja edellä mainitut erät huomioiden.

Työnantajan eläkemaksut ovat Kevan kuntakohtaisten ennusteiden mukaan pysymässä vuoden 2026 tasolla. Työttömyysvakuutusmaksu ja tapaturmavakuutusmaksut on hieman laskemassa. Myös määrärahatarve työnantajan maksamiin tasausmaksuihin hieman laskee verrattuna vuoden 2026 talousarvioon. Palkkojen sivukulujen ennakotietojen mukaiset prosentit on päivitetty budjetointijärjestelmään ja huomioitu henkilöstökulujen budjetointivarauksessa.

Palkkatilien lisäksi myös jaksotetut palkat, eläkekulut ja jaksotetut sosiaalivakuutusmaksut tulee arvioida ja budjetoida. Mikäli pitämättömien lomien kustannukset kasvavat, näkyvät kustannukset näillä tileillä. Kustannukset lähtökohtaisesti kasvavat joka vuosi. Mallia määrärahan suuruutta arvioitaessa kannattaa katsoa edellisiltä vuosilta.

Inflatioennusteet ovat maltillisia vuodelle 2027. Yleinen kustannusten kasvu on huomioitu suunnittelukehyksessä kahtena prosenttina. Tiettyjen hyödykkeiden, esimerkiksi energian, hintojen muutokset voivat poiketa tästä. Tältä osin kasvu on huomioitu osastojen omissa lisätarvearvioissa.

Liitteenä olevan lautakuntakohtaisen suunnittelukehyksen taulukon sarake ”Muut lisätarpeet, säästöt. Nettona.” on kohdennettu lautakunnille johtoryhmän valmistelun pohjalta.

Henkilöstöltä on kerätty säästöideoita keväällä 2026, ja osastot huomioivat aineiston talousarvion valmistelussa. Kunnan omaan työllisyydenhoitoon on suunnittelukehyksessä varattu vuoden 2026 talousarviota vastaava määräraha. Osana talousarviovalmistelua sivistysosasto selvittää Kurun vuoropäivähoidon laajuutta.

INVESTOINNIT

Nettoinvestoinneille (omahankintamenoille) asetetaan suunnittelukehyksessä 32,78 miljoonan euron maksimitaso vuodelle 2027. Investoinnit valmistellaan osana MAPSTO-valmistelua. Valmistelun lähtökohta on, että Pohjolan tien leikki- ja liikuntapuistohanke siirrettäisiin myöhemmäksi ja monitoimitalohanke toteutettaisiin Soppeenmäessä sijaitsevaan Mikkolan kartanoon sen kunnostuksen yhteydessä. Monitoimitalon sijaintipaikaksi aiemmin ajateltua kaupungintalon viereistä aluetta kehitettäisiin siten muuhun käyttöön.

SUUNNITELMAVUODET 2028 JA 2029

Talouspalvelut hoitaa suunnitelmavuosien lukujen tallennuksen. Mikäli osastoilla on tiedossa keskimääräisten muutosten lisäksi merkittäviä muita suunnitelmavuosien lukuihin liittyviä muutoksia, tulee niistä toimittaa tieto talousjohtajalle erikseen.

TOIMINNALLISET TAVOITTEET

Talousarvion laadinnan yhteydessä toimitelimet konkretisoivat kaupunkistrategian linjauksia vuosikohtaisiksi toiminnallisiksi tavoitteiksi. Tavoitteiden mitattavuuteen, strategisuuteen ja valtuustotasaisuuteen tulee kiinnittää erityistä huomiota. Tavoitteille määritellään toimet ja tavoitetasot.

Tavoitteen saavuttaminen voi vaatia pidemmänkin aikavälin toteuttamista, mutta silloinkin vuosittainen eteneminen tulee olla mitattavissa. Tavoitteet asetetaan toimitelintasolla (kaupunginhallitus, lautakunta). Tavoitteet tulee johtaa kaupunkistrategiasta ja sen kärjistä. Tavoitteiden sopiva määrä on 5-7 kappaletta.

Laadintapohja toiminnallisten tavoitteiden laatimista varten lisätään heinäkuun aikana tarkoitusta varten perustettuun teamsiin, ”Talousarvio ja tilinpäätös, Yvi”. Pohjassa ohjeistetaan laadintaa tarkemmin.

Lautakuntien kehoitetaan huomioimaan tavoitteiden valmistelussa päivitetty kasvuohjelma, hyvinvointiohjelma sekä Hinku-työryhmän sekä hyvinvointityöryhmän esille nostamat teemat.

Tämän lisäksi lautakunnat voivat asettaa omaseurantaisia tavoitteita tarpeidensa mukaan. Tavoitteet eivät voi olla strategisten linjausten vastaisia.

BUDJETOINTIVAIHEET

Budjetointivaiheet avataan pääkäyttäjän toimesta budjetointiprosessin edetessä. Budjetoinnin laatiminen aloitetaan vaiheeseen LTK.

- LTK, Lautakunnan esittelijän esitys
- LTK2, Lautakunnan esitys, tähän vaiheeseen tallennetaan mahdolliset lautakuntakäsittelyssä tulleet muutokset
- KJ, Kaupunginjohtajan esitys
- KH, Kaupunginhallituksen esitys
- KV, Kaupunginvaltuuston päätös
- KS, käyttösuunnitelma

- TA, Käyttösuunnitelma lukitaan lopulliseksi talousarvioksi

OSALLISTAMINEN

Henkilöstöä on hyvä osallistaa mukaan budjetointiprosessiin ideoimalla yhdessä toiminnallisia tavoitteita, toimintatapamuutoksia jne.

TAUSTATIETOJEN DOKUMENTOINTI

Olennaisten tulo- ja menoerien taustatiedot (perusteet, laskelmat, mitoitukset yms.) tulee dokumentoida kattavasti joko budjetointiohjelman kommenttikenttiin tai erilliselle asiakirjalle, jotta ne ovat käytettävissä, kun budjetit käydään osastojen kanssa läpi.

Määrärahat esitetään arvonnalisäverottomina.

Talousarvio laaditaan bruttoperiaatteella siten, että määräraha otetaan talousarvioon täysimääräisenä eikä mahdollisilla tuloilla vähennettynä.

HENKILÖSTÖKULUT

Budjetointiohjelman palkkasuunnittelussa on palkkatiedot niiden vakituisten ja määräaikaisten virka- ja työsuhteessa olevien henkilöiden osalta, jotka ovat saaneet palkkaa huhtikuussa. Budjetointijärjestelmä laskee automaattisesti varauksen palkankorotuksiin vuodelle 2027.

Palkkasuunnittelun tiedot tulee käydä huolella läpi ja päivittää lista tarpeen mukaan. Mahdollisia tukiraportteja saa Populuksesta ja apua voi tarvittaessa kysyä henkilöstöpalveluista Katja Keskiseltä. Hänelle tulee ilmoittaa mahdolliset epäselvyydet palkkasuunnittelutiedoissa, jotta tarvittavat korjaukset saadaan tehtyä Populuksen vastaaviin tietoihin.

Palkkasuunnitteluun tehtävien rivikohtaisten muutosten/lisäysten dokumentoimiseksi on lisätietokenttään merkittävä selitys tehdystä muutoksesta/ lisäyksestä.

Osastojen on huolehdittava, että talousarviossa 2026 myönnetty 1.8.2026 alkaneiden virkojen palkkakustannukset tulevat täysimääräisenä mukaan vuoden 2027 talousarvioon.

Uudet virat ja toimet ja muut kustannusvaikutteiset henkilöstömuutokset tulee budjetointiohjelman lisäksi esittää erillisillä lomakkeilla, jotka löytyvät teamsista.

TYHY-TOIMINTA

Työhyvinvointia ylläpitäviin toimiin (tyhy-päivät yms.) yksiköt voivat budjetoida 50 euroa/työntekijä tilille 4470 muut palvelut. Tämä summa on myös maksimi, jonka yksiköt voivat vuoden aikana tarkoitukseen käyttää.

IT- MENOT

Tietohallinto lähettää perustietotekniikkapalveluita, tietoliikennepalveluita ja leasing-kustannuksia koskevan budjetointiohjeen erikseen.

INVESTOINNIT

Talousarvion investointiosassa esitetään sellaisen käyttöomaisuuden hankinta, jonka hankintahinta on 10.000 € tai sen yli ja jonka käyttöajaksi arvioidaan kolme vuotta tai sen yli. Muut hankinnat esitetään talousarvion käyttötalousosassa.

Investointimenoa ei ole vuosikorjaukset, kuluvat tarvikkeet ja varaosat.

Ensikertainen kalustaminen voidaan käsitellä investointina, mikäli kulut kokonaisuudessaan ylittävät 10 000 euroa. Tässä yhteydessä hankitut kulutushyödykkeet (mm. askartelutarvikkeet, koulutarvikkeet) ovat käyttötalousmenoa. Myös astiat ja lelut käsitellään lähtökohtaisesti käyttötalousmenona.

VALTIONAVUSTUKSET

Hallintokunnat esittävät arvionsa oman hallinnonalansa valtionavustuksista vireillä olevien projektien osalta ja mahdollisista investointien valtionavustuksista.

ASUKASMÄÄRÄ

Vuoden 2027 asukasmääränä käytetään 34 057 asukasta.

MUUTA

Tulot budjetoidaan miinusmerkkisenä.

TALOUSARVIOLAADINNAN AIKATAULU

Lähetekeskustelut lautakunnissa elokuussa

Joryn ta-seminaari 19.8.

Kv:n ta-seminaari 27.-28.8.

Aineisto tallennettuna järjestelmässä 15.9.

Lautakuntakäsittelyt 30.9. mennessä

Kh:n ta-seminaari 1.10.

Kv:n ta-seminaari 8.10.

Kh:n 1. käsittely 19.10.

Kj:n ta-esitys 20.10.

Kh:n 2. käsittely 26.10.

Valtuusto 9.11.

Talousarvio- ja taloussuunnitelmaehdotus tulee olla tallennettuna taloussuunnitteluohjelmaan viimeistään 15.9.2026. Uusien virkojen ja toimien esityslomakkeet ja muu kirjallinen talousarviomateriaali on oltava tallennettuna teamsissa myös tuolloin.

Vuokrien, ruokahuollon ja siivouspalveluiden sisäisen erien aineisto (tekniikka- ja ympäristöosasto) ja muut sisäiset erät (esim. puhelin, postitus, monistus, osastojen omat sisäiset erät) on tallennettava teamsiin viimeistään 4.9.2026.

Lisätietoja talousarvion laadinnasta antavat

Taloustoimisto Juha Liinavuori, Miia Kotila ja Anna-Mari Luhta

Sivistysosasto Kirsi Riihioja

Tekniikka- ja ympäristöosasto Merja Talvitie

Pauli Piiparinen
Kaupunginjohtaja

Juha Liinavuori
Talousjohtaja

KASVATUS-JA OPETUSLAUTAKUNNALLE ANNETTU SUUNNITTELUKEHYS

(ulkoiset käyttömenot)

Tilinpäätösennuste 2026 (Q1=ns. pohjaluku)	68 150 000 €
Kustannusten nousuun +2%	200 000 €
- palvelut, aineet, tarvikkeet, tavarat, muut menot	
Palkkojen sopimuskorotusten vaikutus (3,9 %)	1 936 000 €

Muut pakollisluonteiset lisätarpeet nettona	450 000 €
Suunnittelukehys 2027 menot yhteensä	70 736 000 €
Suunnittelukehys 2027 minimitulotavoite	3 915 000 €

Suunnittelukehyksessä mainittuja pakollisluonteisia kasvatus- ja opetuslautakunnan lisätarpeita vuonna 2027 muun muassa ovat:

- varhaiskasvatuksen henkilöstörakenteen muutos vuoteen 2030 mennessä
- varhaiskasvatuksen palvelusetelin indeksitarkistus
- Siltatien yhtenäiskoulun toiminnan laajeneminen
- aikuisten perusopetuksen järjestäminen (seutuyhteistyö)
- urheiluakatemian toiminnan käynnistäminen
- varautuminen häiriötilanteisiin ja turvallisuutta tukevat toimenpiteet
- LisäValon toiminnan käynnistyminen.

Lisäksi kauden 2026-27 aikana esillä eri yhteyksissä ovat muun muassa olleet koulukuljetusten järjestäminen, perusopetuksen kieliohjelma, koululaisten liikunnallisuuden edistäminen sekä varhaiskasvatuksen ns. sakkomaksut.

Suunnittelukehyksestä käy ilmi, että erittäin suuri osa taloudellisesta liikkumavarasta kuluu palkkojen sopimuskorotuksiin (1 936 000 €), mikä on n. 330 000 € enemmän kuin vuoden 2026 vastaava lisätarve. Käytännössä sopimuskorotukset syövät valtaosan talousarvion suunnittelun liikkumavarasta.

Talousarvion laadintaohjeessa todetaan, että henkilöstöltä keväällä 2026 kerätyt säästöideat huomioidaan valmistelussa. Lisäksi todetaan, että osana talousarviovalmistelua sivistysosasto selvittää Kurun vuoropäivähoidon laajuutta.

Investoinneissa selvitetään mahdollisuutta toteuttaa monitoimitalohanke Soppeenmäessä sijaitsevaan Mikkolan kartanoon.

Viranhaltijavalmistelu työstää yksityiskohtaisempaa talousarviokäsittelyn oheismateriaalia kasvatus- ja opetuslautakunnan seminaariin 8.-10.9.2026 mennessä.

Tässä (13.8.2025) lähetekeskustelussa lautakunta voi käydä vapaamuotoista keskustelua vuoden 2027 talousarvioon sisältyvistä tavoitteista.

Viranhaltijavalmistelun tehtävänä on tuoda lautakunnan varsinaiseen talousarviokokoukseen (29.9.2026) esitys, joka on annetun suunnittelukehyksen mukainen. Lautakunnan tehtävänä on tarvittaessa asettaa tavoitteita tärkeysjärjestykseen. Lautakunnan jäsenet voivat myös tehdä talousarviokokouksessa erilaisia muutosesityksiä viranhaltijaesitykseen.

Toimivalta: Hallintosääntö 94 §

Lisätietoja päätöksestä: Vs. sivistysjohtaja, Kirsi Riihioja, 050 524 3371, etunimi.sukunimi@ylojarvi.fi

Esittelijä: Vs. sivistysjohtaja

Päätösehdotus:

Kasvatus- ja opetuslautakunta:

1. päättää merkitä edellä olevan talousarvion laadintaohjeen tiedoksi;
2. käy lähetekeskustelua talousarvion jatkovalmistelusta.

Päätös:

Hyväksyttiin keskustelun jälkeen.

Kaupunginhallituksen edustaja poistui kokouksesta tämän asian käsittelyn aikana klo 18.01.

Antti Järvensivu poistui kokouksesta tämän asian käsittelyn aikana klo 18.06.

Nuorisovaltuuston edustaja poistui kokouksesta tämän asian käsittelyn aikana klo 18.24 ja palasi kokoukseen klo 18.26.

Iltapäivätoiminnan palvelupäällikkö, varhaiskasvatuksen johtaja ja sivistysosaston vs. hallintopäällikkö poistuivat kokouksesta tämän asian käsittelyn jälkeen klo 18.36.

Kasvatus- ja opetuslautakunta piti kokousta tämän asian käsittelyn jälkeen klo 18.36-18.44.

Kasvatus- ja opetuslautakunta 08.09.2026 § 119
144/02.02.00/2026

Valmistelija:

Vs. sivistysjohtaja Kirsi Riihioja

Seloste ja perustelut:

Kasvatus- ja opetuslautakunnan edellisen kokouksen jälkeen valtionvarainministeriö päivitti kuntien valtionosuuslaskelmaa. Päivitetyn laskelman mukaan Ylöjärven kaupungin valtionosuus pieneni noin 4,6 miljoonaa euroa. Valtionosuuslaskelmien päivittymisen jälkeen kaupungin tilikaudet muodostuisivat suunnittelukaudella alijäämäisiksi. Alijäämän arvioidaan olevan ilman uusia tasapainotustoimenpiteitä noin 6,6 milj. euroa vuonna 2027, 4,9 milj. euroa vuonna 2028 ja 3,0 milj. euroa vuonna 2029.

Kaupunginhallitus päätti 24.8.2026, että muuttunut taloustilanne edellyttää talouden tasapainotusohjelman valmistelua. Ohjelman tavoitteena on, että vuosi 2029 ei ole enää alijäämäinen. Tavoitteen toteutuminen edellyttää 3 m€ tasapainotusta vuoden 2029 loppuun mennessä.

Tasapainotusohjelma vuodelle 2027 on yhteensä 500 000 euroa, josta kasvatus- ja opetuslautakunnan osuus on 150 000 euroa. €. Vuonna 2028 säästötavoite koko kaupungin tasolla on 2 m€ ja vuonna 2029 3 m€.

Toimivalta:

Hallintosääntö 94 §

Lisätietoja päätöksestä:

Vs. sivistysjohtaja, Kirsi Riihioja, 050 524 3371, etunimi.sukunimi@ylojarvi.fi

Esittelijä:

Vs. sivistysjohtaja

Päätösehdotus:

Kasvatus- ja opetuslautakunta päättää jatkaa vuoden 2027 talousarvion valmistelua.

Päätös:

Hyväksyttiin keskustelun jälkeen.

Antti Järvensivu liittyi etäyhteydellä kokoukseen tämän asian käsittelyn aikana klo 14.28.

Kasvatus- ja opetuslautakunta piti kokoustaun tämän asian käsittelyn aikana klo 15.45-15.56.

Asian käsittelyn alettua Susanna Grönlund saapui kokoukseen klo 15.56.

Vs. sivistysjohtaja oli poissa kokouksesta tämän asian käsittelyn aikana klo 16.52-16.53.

Antti Järvensivu poistui kokouksesta tämän asian käsittelyn aikana klo 17.07.